

УДК 611.715.6.001.8

М.С. Скрипніков, О.М. Проніна, Н.М. Луценко

**МЕТОДИКА ЗАБОРУ АНАТОМІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ КОМІРОК ЛАБІРИНТУ
РЕШІТЧАСТОЇ КІСТКИ**

Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава)

Вступ. Особливості будови, розвитку, макро-мікроскопічної структури та судинно-нервових утворень слизової оболонки комірок решітчастого лабіринту людини добре вивчені [2, 4, 6]. Однак, стосовно наявності, будови та макро-мікроскопічних особливостей лімфомікроциркуляторного русла в слизовій оболонці комірок решітчастого лабіринту на сьогодні немає єдиної думки [5]. Для дослідження лімфатичних судин та приготування тотальних плівкових препаратів слизову оболонку комірок решітчастого лабіринту необхідно взяти цілу і неушкоджену. А це насамперед має певні складності, які пов'язані з забором комплексу тканин для дослідження. Описані в літературі методики розтину приносних пазух і забору матеріалу для дослідження мали певні недоліки, основними з яких є спотворення лиця трупа та використання великої кількості інструментів [3]. Крім того, запропоновані методики розтину приносних пазух технічно складні і займають багато часу. Розроблений П.М. Ковтуновським і В.А. Михайловським "Косметический метод вскрытия придаточных пазух носа на трупе" [1], пізніше удосконалений Скрипніковим М.С. та співавторами [7], забезпечував косметичне збереження лицевого черепа. Цей метод дозволяв отримати комплекс тканин, який включав у себе утворення середньої черепної ямки, порожнину носу з приносними пазухами. Такий метод розтину може бути використаний для отримання складних комплексів анатомічних препаратів язика, м'якого піднебіння, глотки, шийно-тім'яного зчленування. Метод забезпечує косметичне збереження лицевого черепа, що досягається шляхом заповнення дефекту тканин рідким гіпсом.

© М.С. Скрипніков, О.М. Проніна,
Н.М. Луценко, 2003.

Метою роботи була розробка методики забору анатомічних препаратів комірок лабіринту решітчастої кістки людини яка б зберігала топографо-анатомічні взаємовідносини складових частин комірок, не приносила видимих косметичних ушкоджень та була простою у виконанні.

Об'єкт дослідження. Матеріалом для дослідження були 23 трупи людей зрілого віку (36-60 років). Розтини проводили не пізніше 4-10 годин після смерті.

Методика забору комірок лабіринту решітчастої кістки Доступи до комірок лабіринту решітчастої кістки людини проводився після трепанації лобно-тім'яно-потиличної ділянки. Надалі всі маніпуляції проводили на внутрішній основі черепа (рис. 1). Брали довге плоске долото шириною 12-14 мм, яке завжди є в секційному наборі інструментів і ставили його перпендикулярно до горизонтальної пластинки решітчастої кістки (спереду від петушиного гребня). Ударом молотка по долоту пробивали отвір в порожнину носа, пересікаючи його перетинку в передньому відділі. Слід зауважити, що долото повинно бути повернутим всередину під кутом 45° для попередження ушкодження м'яких тканин обличчя. Таким чином, розтин проходив через тверде піднебіння і долото опинялось в порожнині рота позаду різців верхньої щелепи. Потім долото витягали, а в отвір, що утворився, вводили вузьку, тонку столярну ножовку, зроблену з твердої сталі, довжиною 30-34 см, кінчик якої повинен знаходитись у порожнині рота. З боку внутрішньої основи черепа розпил проходив через задній відділ орбіти (у фронтальній площині) до малого крила основної кістки (межа середньої черепної ямки).

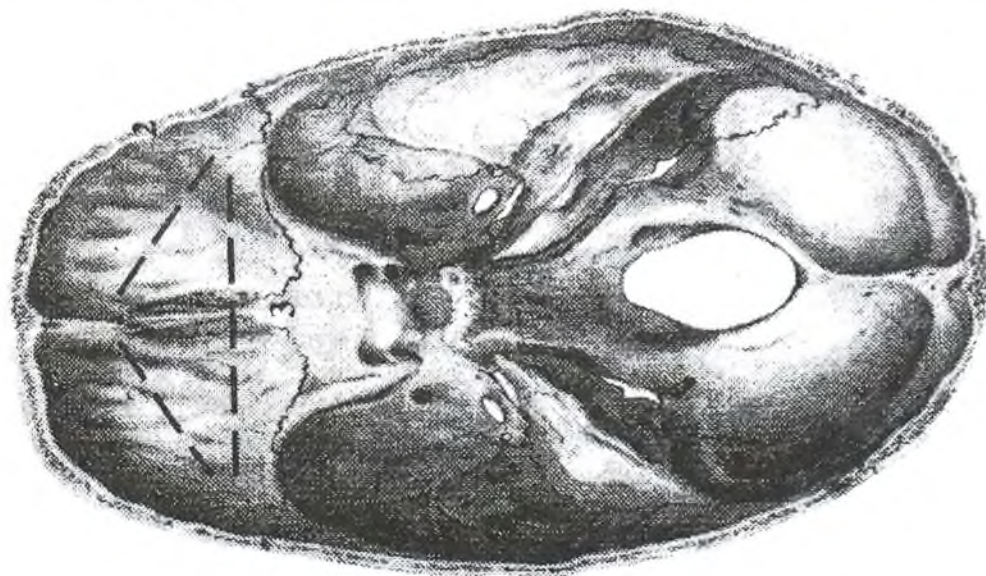

Рис. Проекція ліній розпилу на внутрішній основі черепа при заборі анатомічних препаратів комірок лабіринту решітчастої кістки. **1.** Місце установки долота. **2.** Лінії розпилу. **3.** Лінія з'єднання клиноподібної та лобної кісток.

Послідовно аналогічний розпил проводився і з протилежного боку. Таким чином, на внутрішній основі черепа визначилися дві точки. Вони сполучались між собою і утворювали орієнтувальну лінію, яка відповідала місцю з'єднання клиноподібної та лобної кістки. По цій лінії і проходив розпил. Отриманий комплекс тканин включав у себе лише комірки лабіринту решітчастої кістки. Він був у вигляді "зрізаної піраміди", широка частина якої мала форму трикутника і повернута до внутрішньої основи черепа. Виділений комплекс комірки лабіринту решітчастої кістки промивали в проточній воді і занурювали в 10% розчин нейтрального формаліну для фіксації.

Підсумки. Запропонована нами методика забору анатомічних препаратів дозволяє отримувати препарати комірок лабіринту решітчастої кістки без оточуючих тканин і органів голови та шиї. Вона зберігає топографо-анатомічні взаємовідносини складових частин комірок, не викликає косметичних дефектів обличчя та досить проста у виконанні. Цінність отриманого таким методом препарата полягає в тому, що слизову оболонку лабіринту решітчастої кістки ми отримуємо цілу та неушкоджену, що дає можливість приготувати повноцінні тотальні препарати.

Список літератури

1. Ковтуновский П.М., Михайловский В.А. Косметический метод вскрытия придаточных пазух носа на трупе // Сб. науч. труд. - Днепропетровск, 1962. - Т. XX. - Ч. II. - С. 153-154. - 2. Макара Б.Г. Становлення залоз слизової оболонки стінок носа і приносиних пазух в онтогенезі людини // Буков. мед. вісник. - 2000. - №2. - С. 185 - 188. - 3. Медведев И.И. Основы патологоанатомической техники. - Киев, 1955. - 457 с. - 4. Пронина Е.Н. Топография и морфо-функциональная характеристика желез слизистой оболочки решетчатого лабиринта человека в норме и при дисплазии: Автореф. дис.... канд. мед. н. - Симферополь, 1990. - 24 с. - 5. Пронина Е.Н., Ковтуновский П.М. Морфофункциональные и клинические аспекты проблем стоматологии // Матер. научн.-практ. конф. - Харьков, 1993. - Ч.1. - С. 30. - 6. Скрипников Н.С. Топографическая анатомия и морфо-функциональная характеристика лабиринтов решетчатой кости человека: Автореф. дис.... д. мед. наук. - Киев, 1986. - 34 с. - 7. Скрипников Н.С., Золотарева Т.В., Кульчицкий К.И. и соавт. Косметический метод получения комплекса органов лица и шеи с предварительной инъекцией сосудов рентгенконтрастными массами // Тез. докл. Респ. науч. конф. врачей-стоматологов. - Полтава, 1981. - С. 99-100.

УДК 611.715.6.001.8

МЕТОДИКА ЗАБОРА АНАТОМИЧЕСКИХ ПРЕПАРАТОВ ЯЧЕЕК ЛАБИРИНТА РЕШЕТЧАТОЙ КОСТИ

М.С. Скрипніков, Пронина Е.Н., Луценко Н.Н.

Резюме. В результате проведенных исследований была разработана методика забора анатомических препаратов ячеек лабиринта решётчатой кости человека, которая сохраняет топографо-анатомические взаимоотношения составных частей ячеек, не приносит видимых косметических повреждений лица и достаточно проста в исполнении. Полученный комплекс включает только ячейки лабиринта решётчатой кости, причем слизистая оболочка при этом не повреждается, что дает возможность для приготовления тотальных препаратов слизистой оболочки лабиринта решётчатой кости.

Ключевые слова: методика, лабиринт решётчатой кости, слизистая оболочка

UDC 611.715.6.001.8

**TECHNIQUE TO THE FENCE OF ANATOMIC PREPARATIONS OF CELLS
OF THE LABYRINTH OS ETHMOIDALE**

N.S. Skrypnikov, E.N.Pronina, N.N.Lutsenko

Summary. As a result of the carried out researches the technique of a fence of anatomic preparations of cells of a labyrinth os ethmoidale of the man was developed which keeps topography - anatomic mutual relation of components of cells, does not bring of cosmetic damages of the person and is simple in execution enough. The received complex includes only cells of a labyrinth os ethmoidale, and the mucous environment thus is not damaged, that enables for preparation of total preparations of a mucous environment of a labyrinth os ethmoidale.

Key words: a technique, labyrinth os ethmoidale, mucous environment.

Стаття надійшла 3.01.2003 р.

УДК 611.314:577.3

П.Н. Скрипников, А.В. Марченко, Е.А. Сиренко

АЛГОРИТМ ИЗУЧЕНИЯ МИНЕРАЛИЗАЦИИ ЭМАЛИ В НОРМЕ И ПРИ ПАТОЛОГИИ

Украинская медицинская стоматологическая академия, (г.Полтава)

Введение. Изучение эмали зубов человека в норме и при патологии как правило проводится на декальцинированных срезах зубов [3,7]. Вместе с тем, основные биомеханические свойства эмали зависят от степени ее биоминерализации. Получаемая после ее декальцинации гистоструктура не отражает сущности взаимоотношения структурно-функциональных элементов, таких как призмы, ламеллы, эмалевые пластинки. А именно по этим структурно-функциональным элементам можно определить степень минерализации и деминерализации эмали.

Целью работы явилась разработка нового методического алгоритма для объективизации исследований процессов минерализации, деминерализации, реминерализации эмали.

Основная часть. Многоэтапность, то есть алгоритм морфологической объективизации процессов минерализации кристаллов гидроксиапатита, в зависимости от консистенции органического и неорганического компонентов эмали, по нашему мнению, заключается в последовательности семи этапов. На **первом этапе** нами предлагается идентификация одонтогли-